

Klima- og miljødepartementet

:

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Sissel Ann Mikkelsen
Direkte tlf.:

Vår ref.: 18/19018-4
Deres ref.:

Vår dato: 30.01.2019
Deres dato:

Kulturrådets innspill til ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken

Kulturrådet vil med dette gi innspill til utforminga av den nye kulturminnepolitikken. Innspillet er på overordnet nivå og er ikke uttømmende.

Kulturrådets ansvar og rolle i kulturarvsfeltet

Kulturrådet har siden etableringen i 1965 forvaltet prosjektmidler til tiltak i kulturvernfeltet. Kulturfondets avsetning til kulturvern retter seg i dag i hovedsak mot det frie feltet. En viktig oppgave for å styrke kulturvernet i sin helhet, er å stimulere til samhandling mellom etablerte institusjoner og et sammensatt landskap av frivillige organisasjoner og andre aktører som arbeider med dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv.

Kulturrådet har oppgaver med forvaltning og utvikling av museumssektoren og kulturvernfeltet, og er rådgivende organ overfor Kulturdepartementet (KUD) i saker som knytter seg til museumssektoren. Et sentralt virkemiddel er programbaserte utlysninger som skal stimulere til kompetanseheving, samarbeid og utvikling av verktøy og metodikk i sektoren.

Videre har Kulturrådet i dag ansvaret for å implementere UNESCO's konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven, og er Kulturdepartementets fagorgan på dette feltet. Formålet med konvensjonen er økt respekt for og kunnskap om immateriell kulturarv.

Bakgrunn for innspillet

Til grunn for dette innspillet legger vi bl.a. museenes budsjettsøknader, rapportering- og statistikk til KUD, Kulturrådets årlige vurderinger av museene i det nasjonale museumsnettverket, museumsstatistikkene som utarbeides av SSB, samt vår dialog og kjennskap til kulturarvssektoren. I tillegg ble det i 2016 lagt fram et representantforslag 13S (2016-2017), et såkalt Dok 8 forslag, for Stortinget med anmodning om at det bør gjennomføres en vurdering av museumsreformen. Kulturrådet

har i 2018 derfor på oppdrag fra Kulturdepartementet gjennomført en landsdekkende museumsundersøkelse med spørsmål også om museenes arbeid med bygningsvern (se vedlegg).

I forbindelse med arbeidet med ny museumsmelding vil Kulturrådet på oppdrag fra KUD i 2019 koordinere en nasjonal kartlegging og tilstandsvurdering av museenes nær 5000 kulturhistoriske bygninger. Denne vil også kunne benyttes i arbeidet med stortingsmeldingen om kulturminnepolitikken.

Til grunn for innspillet legger vi også erfaringene gjennom flere tiår fra Kulturrådets arbeid med kulturvern, primært gjennom prosjektstøtteordningene på dette området. F.o.m. 2014 blir det over Norsk kulturfond også tildelt driftsmidler til landsdekkende organisasjoner som arbeider for å bedre vilkårene for faglig forankret frivillig innsats for bevaring, dokumentasjon og formidling av kulturarv i regioner og lokalsamfunn i hele landet.

Innenfor Kulturfondets kontekst og støtteordningen Rom for kunst har Kulturrådet vært en viktig medspiller i oppbyggingen av mange levende og velegnede arenaer for profesjonell kunst landet over, og blant disse finner vi arenaer som er etablert i bygningsmasse som er reist for annet formål. Kulturrådet er opptatt av å stimulere til ressursutnyttelse av infrastruktur samt hensiktsmessige, stedstilpassede og bærekraftige løsninger når det gjelder arkitektur, teknikk og organisering.

Økt samarbeid mellom departementer og ulike forvaltningsnivåer

KUD's Meld. St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft* er en overordnet melding som ikke skisserer konkrete tiltak. De vil komme i ytterligere stortingsmeldinger, som den varslede museumsmeldingen. Kulturmeldingen legger vekt på at både materiell og immateriell kulturarv utgjør vårt kollektive samfunnsminne, og at det er viktig å verne, vekke interesse for og formidle kulturarven. *Kulturens kraft* signaliserer at fylkeskommunene skal få et større ansvar for kulturfeltet, og at det er nødvendig å se på statlige, regionale og kommunale virkemidler i sammenheng for å oppnå sentrale kulturpolitiske mål. Stortingsmeldinga påpeker også at fylkeskommunene opplever at det er manglende samkjøring mellom ulike departementer og andre statlige institusjoner. Denne manglende samkjøringen synliggjøres også av museumssektoren i Museumsundersøkelsen.

Museumsundersøkelsen viser at det er behov for økt koordinering mellom ulike departementer som har ansvar for ulike temaer som berører kulturarvsfeltet. Flere konsoliderte museer får støtte fra ulike departementer til deler av virksomheten. For eksempel kan et museum få driftsstøtte fra KUD, mens man får støtte fra KLD til arbeid med skjøtsel av et kulturminnemiljø, i tillegg til midler fra andre departementer. Ibland er det manglende statlig koordinering av midler og satsninger, og museene kan oppleve ulike krav og forventninger fra ulike departementer.

Kulturrådet anser at en bedre koordinering av midler og strategier mellom departementer, direktorater, fylkeskommuner og kommuner ville kunne styrke kulturvernssektoren.

Museumsundersøkelsen viser videre at en del museer samarbeider godt med fylkeskommunene innen bygnings- og kulturminnevernet, blant annet samarbeides det tett om vernede bygninger som museer forvalter. To eksempler er fra Oppland og Hordaland der museene har ulike former for felles bygningsverntjeneste i fylkeskommunene. I Oppland blir en bygningsvernordning finansiert i et spleiselag mellom fylkeskommunen, vertskommunene og regionmuseene.

KUD's rapport *Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet* (2018) tar opp at i tillegg til museene under KUD's forvaltning er det en rekke etatsmuseer, universitetsmuseer og samiske museer underlagt andre forvaltninger. Utredningen skisserer at det er aktuelt med et mulig samarbeid og eventuell konsolidering med disse. Ved en eventuell konsolidering er det viktig med koordinering og dialog mellom de ulike ansvarlige departementene og Sametinget.

Meld. St. 35 (2012-2013) *Framtid med fotfeste* sier at for å nå de nasjonale målene innen kulturminnefeltet er det viktig å utøve god samlingsforvaltning med fokus på digitale registre og verktøy. Museumssektoren har i en årrekke jobbet strategisk med samlingsforvaltning (herunder en nasjonal digital infrastruktur), og har opparbeidet seg betydelig erfaring og fagkompetanse. Det kan her ligge til rette for et nærmere samarbeid mellom museer og kulturminnevernet.

I kulturminnemeldingen bør man også omtale hvem sine kulturminner vi snakker vi om. Det er en stor andel samiske og nasjonale minoriteters kulturminner. Etter hvert får vi også nyere minoriteters kulturminner. Det bør utarbeides en plan for hvordan vi best kan forvalte disse objektene, ut fra spørsmålet om hvem som har kunnskapen til å forvalte disse kulturminnene. Dette må ses i lys av et maktperspektiv.

Norske museer forvalter nær 5000 kulturhistoriske bygg, hvorav svært mange er kulturminner med høy bevaringsverdi. Museenes kulturhistoriske bygg og deres tilstand skal kartlegges av Kulturrådet i 2019 som et kunnskapsgrunnlag for den kommende stortingsmeldingen om museum. Forholdet mellom drift og eierskap i museenes kulturminneforvaltning er en viktig problemstilling og utfordring for helhetstenkning og langsiktighet i det norske kulturminnevernet som vi forutsetter blir adressert i den kommende museumsmeldingen.

Økt samarbeid mellom Riksantikvaren og Kulturrådet

Kulturrådet ser at det er behov for et nærmere samarbeid mellom Riksantikvaren og Kulturrådet. Spesielt gjelder det i saker som omhandler museene som forvaltere av kulturhistoriske bygg og kulturminneområder/miljøer.

Riksantikvaren forvalter 10 bevaringsprogrammer. Museene eier og/eller forvalter allerede flere av kulturminnene som omfattes av bevaringsprogrammene, herunder tekniske og industrielle kulturminner, fartøy, ruiner, bergkunst og utvalgte arkeologiske kulturminner. Eksempler på dette er Tana og Varanger museumssida som har ansvaret for skjøtsel av Skoltebyen kulturminneområde i Neiden, Sør-Varanger, samt ruinparken som forvaltes av Borgarsyssel museum, del av Østfoldsmuseene. Mange museer har god fagkompetanse innen bygningsvern og kulturminnevern. Med tanke på den kompetansen museene innehar etter konsolideringen av museumssektoren, vil det etter Kulturrådets mening være ønskelig at museene får en større rolle i en fremtidig kulturminnepolitikk enn hva som er tilfellet i dag. Det vil også gjøre museene som kulturvernsinstitusjoner bedre i stand til å ivareta sitt samfunnsoppdrag, og det ansvaret de har som forvaltere av kulturarv og kulturminner.

Museene forvalter nær 5000 kulturhistoriske bygg inklusive en rekke freda bygg, pluss parker, hageanlegg, kulturminneområder og tekniske og industrielle kulturminner. I Museumsundersøkelsen

påpeker en rekke museer at det ligger et uforløst potensial i bedre faglig samarbeid mellom museumssektoren og kulturminnevernet både på regionalt og nasjonalt plan.

Museene rapporterer i Museumsundersøkelsen om faglig samarbeid og prosjektstøtte fra mange ulike statlige organer, bl.a. Riksantikvaren, Kystverket, Miljødirektoratet og Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU). Museene som forholder seg til mange aktører ønsker en bedre koordinering mellom disse organene. Det gjelder spesielt en bedre koordinering med Riksantikvaren innen kulturminnevernet og bygningsvernet for å sikre at den freda bygningsmassen representerer kultur- og bygningsmangfoldet. Kulturminnevernet/arbeidet på museene skiller seg noe fra Riksantikvarens kulturminnevern. Museenes vern av kulturhistoriske bygninger inkluderer immateriell kulturarv, interiører og gjenstander, og kompletteres av museenes forsknings- og formidlingskompetanse. Museenes bygninger er åpne for publikum, noe som ikke alltid er tilfelle for andre freda bygninger. Museene kan tilføre kulturminnevernet en kompetanse som er viktig.

Etter Kulturrådets vurdering og kjennskap til museums- og kulturarvssektoren er det behov for økt samarbeid mellom faginstitusjoner som jobber med spesielt bygningsvern. Bygningsvernssentre, fartøyvernssentre, faglige museumsnettverk, museer og andre institusjoner som jobber med bygnings-, fartøy- og kulturminnevern bør jobbe mer koordinert og tettere for å løse felles utfordringer. Det kan være i saker som kompetanseheving, dokumentasjon, faglig fornying mm. I det frivillige kulturvernet er det også mye kompetanse som faginstitusjonene kan dra nytte av og som kan stimulere til økt samarbeid.

Ny bruk av gammel bygningsmasse

Betydelig bygningsmasse over hele landet har gjennom de siste tiårene mistet sin opprinnelige funksjon som følge av samfunns- og næringsendringer. Dette gjelder alt fra store industrianlegg til gårdsbygninger, bankbygg, kirker og forsvarsanlegg. Kulturrådet har vært opptatt av at bygg som opprinnelig er reist for et annet formål kan få ny relevans som møteplasser og arenaer for kunst- og kulturvirksomhet. Byggene rommer gjerne viktig lokalhistorie og har sterk stedstilknytning, og samtidig kan de være egnet for å huse kunstproduksjon og publikumsbruk.

Kulturrådet ser mange eksempler på at eksisterende lokaler tilgjengeliggjøres for kunstnere/kunstfeltet også på midlertidig basis. Dette gir mulighet for utprøving og kan skape ny oppmerksomhet bygningenes kulturhistorie, noe som kan være interessant for både publikum og kunstnere.

Kunst- og kulturaktører er i økende grad opptatt av å se sin virksomhet i forhold til globale utfordringer rundt miljø, fordeling og forvaltning av kulturminner og naturressurser. Gjenbruk og samarbeid på tvers av fagområder som arkitektur, kunst, kulturvern og teknologi kan bidra til utvikling av nye bærekraftige løsninger for både bygging og drift av samfunnets møteplasser i framtiden.

På bakgrunn av erfaringene med kulturbygg og arenaer vil Kulturrådet spille inn at det i kulturminnepolitikken er viktig å få oversikt over eldre bygningsmasse som står tom, og å kartlegge status for byggene. Videre at det er viktig å utarbeide strategier for hvordan bygg med kulturhistorisk verdi kan tas med i betraktning når nye bygg planlegges. Kulturhistorisk interessant bygningsmasse kan bevares ved at den samtidig bidrar til å fylle behov for produksjons- og formidlingsarenaer på kunst- og kunstfeltet.

Det frivillige kulturvernet

Formålet med Kulturrådets prosjektmidler til kulturvern er å stimulere arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge. De frie prosjektmidlene til Kulturrådet har gjennom en årrekke vært et viktig virkemiddel for konsentrert og tidsavgrenset innsats innen kulturvernet/kulturminnevernet.

Gjennom tildeling av driftsmidler til interesseorganisasjoner i kulturvernfeltet, har Kulturrådet også et ansvar for å sikre stabile og forutsigbare rammer for infrastrukturen i det frivillige kulturvernet. De fleste tilskuddsmottakerne er organisasjoner med nasjonalt nedslagsfelt, og arbeider for å bedre vilkårene for faglig forankret frivillig innsats i regioner og lokalsamfunn i hele landet. Paraplyorganisasjonen for det frivillige kulturvernet i Norge, Norges Kulturvernforbund, er en av tilskuddsmottakerne, og arbeider opp mot 24 medlemsorganisasjoner, 2000 lokallag og mer enn 230 000 medlemmer.

En ny kulturminnemelding bør rette oppmerksomhet mot det omfattende kulturvernarbeidet utenfor institusjonene, der både profesjonelle og frivillige aktører, offentlige og private, gjør svært viktig arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av historie og kulturarv. Virkemidler som stimulerer til samarbeid mellom kulturminneforvaltningen, de etablerte institusjonene i kulturvernet og de frivillige organisasjonene framstår som helt sentralt i arbeidet med å styrke kulturvernfeltet som helhet.

Kulturrådet erfarer at kulturvernorganisasjonenes styrke er at de jobber på tvers og mer eller mindre uavhengig av tradisjonelle skillelinjer mellom materiell og immateriell kulturarv. Medlemsmassen inkluderer alt fra båtbyggere til jernbaneentusiaster og folkeminnesamlere, og det som forener aktørene er interessen for lokalhistorie, egen kulturarv og historie. De frivillige gjør en betydelig samfunnsinnsats gjennom å ta vare på og styrke deler av kulturarven som ellers ville gått tapt. Eksempelvis har de frivillige organisasjonene vært svært viktige i arbeidet med å bevare fraflyttede og nedlagte fyrstasjoner, sikre fortidsminner i jordbrukets pløyelag, dokumentere enkeltmenneskers livsminner, og dokumentere og formidle kunnskap om ulike håndverksteknikker.

Mens Riksantikvaren og andre deler av den offentlige kulturminneforvaltningen regulerer og forvalter med utgangspunkt i lovverk og skiftende politiske bestemmelser, arbeider det frivillige kulturvernet ut fra egne prioriteringer og baserer sin virksomhet på lokale initiativ. Aktivitetene og den konkrete innsatsen som legges ned er ikke underlagt sentral styring, men blir definert og formet av enkeltmennesker i sin fritid. Dette gir en både sterk og fruktbar lokal forankring som kommer kulturvernet og kulturminnevernforvaltningen til gode.

Frivillig sektor blir sett på som en grunnpilar i demokrati og velferdssamfunn. En effektiv, bærekraftig og helhetlig kulturminneforvaltning krever engasjement og samarbeid mellom myndighetene, museene, de frivillige organisasjonene og de private eierne. De frivillige organisasjonene med tilhørende medlemsmasse i regioner og lokalsamfunn i Norge er viktige samfunnsaktører og gir relevante korrektiv til ulike deler av den offentlige kulturminneforvaltningen. De bør derfor få en sterkere rolle i utviklingen og gjennomføringen av kulturminnepolitikken, og bør vies en oppmerksomhet i meldingen som står i forhold til deres viktige samfunnsrolle og betydningen de har i arbeidet med å bedre vilkårene for frivillig arbeid med kulturarv i regioner og lokalsamfunn i hele landet.

Kulturrådet merker seg at det er behov for mer forskningsbasert kunnskap om kulturvernets samfunnsrolle og utfordringer i en samtid preget av rask digital utvikling, internasjonalisering og kulturell

pluralisme. Det vil i 2019 derfor bli igangsatt et FoU-prosjekt som skal gi kunnskap om kulturvernets relevans, dynamikk og aktualitet i en skiftende samfunnskontekst. Prosjektet vil rette oppmerksomheten mot nettopp det frivillige kulturvernet. Dette er et utredningsprosjekt som vil generere ny og oppdatert kunnskap om en stor frivillig sektor i kulturliv i Norge, og vil slik bli en relevant og nyttig referanse i arbeidet med en ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken.

Kompetanseheving og utdanning

Yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og verneverdige fag la fram rapporten *Lenge leve tradisjonshåndverket!* (Utdanningsdirektoratet, 2016). Den anbefaler at kompetansen i tradisjonelle håndverksfag må styrkes og sikres gjennom et formelt utdanningsløp. Det inkluderer også utdanning på høyere nivå. Utvalget mener at museene bør få rollen som regionale kompetansesentra, sammen med bl.a. bygningsvern- og fartøyvernssentre. Dette knyttes opp mot UNESCO's konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (ratifisert i 2007), som skal legge grunnlaget for å dokumentere, bevare og fremme immaterielle kulturuttrykk. Det å tolke og speile denne kompleksiteten blir en sentral oppgave for kulturvernet de neste årene.

Høy fagkompetanse innenfor tradisjonelt håndverk og bygningsvern er avgjørende for å ivareta bygningsarven. I dag har håndverkere mulighet for kompetanseheving gjennom en rekke kortere kurs, samt mer formelle tekniske fagskoletilbud og høyskole-/universitetstilbud. Både for museene med sine kulturhistoriske bygningssamlinger og for kulturminnevernet vil det være viktig at fagskoletilbud og universitetstilbud videreutvikles og styrkes. Det samme gjelder behovet for kompetanse på immateriell kulturarv. Det er ønskelig med et bedre samarbeid og formaliserte møter mellom KUD, Kunnskapsdepartementet(KD) og KLD i dette arbeidet, samt samarbeid på direktoratsnivå.

Immateriell kulturarv

Det er nødvendig at den kommende stortingsmeldingen om kulturminnevernet også behandler temaet immateriell kulturarv. UNESCO's konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003, som Norge ratifiserte i 2007, omhandler bl.a. kunnskap om naturen og universet, muntlige tradisjoner og ikke minst tradisjonshåndverk. Den internasjonale avtalen setter fokus på vern og videreføring av levende tradisjoner og tradisjonell kunnskap – som også er en viktig dimensjon i arbeidet med kulturminnevernet.

Konvensjonen er en internasjonal avtale som handler om mennesker og kulturmøter verden over. Avtalen handler om identitet og tilhørighet, om verdier og stolthet. Kulturbærere og deres organisasjoner er et omdreiningspunkt i arbeidet med å verne og videreføre immateriell kulturarv. Viljen til å verne og videreføre immateriell kulturarv handler også om å vise respekt, å anerkjenne ulike menneskers og grupper historier og tradisjoner – og kulturminner. En kulturminnemelding som ikke tar opp i seg refleksjoner om medeierskap, flerkultur og ulike forventninger knyttet til hva som er levende kulturarv og kulturminner, vil fort overse perspektiver som er viktige for vår tids kulturminneforvaltning.

Det er behov for en større satsning på urfolks og nasjonale minoriteters kunnskapsoverføring innen materiell og immateriell kulturarv. Spesielt er det behov for å sikre og øke den formelle kompetansen, samt hvordan man kan forvalte denne. Stortingsmeldingen bør skissere noen strategier for en slik satsning. I tillegg mener Kulturrådet at meldingen også må reflektere rundt hvordan hvordan tradisjonell

kunnskap kan spille en rolle i framtidens kulturminneforvaltningen i lys av klimaendringer og andre krisesituasjoner.

Det er viktig å sikre videreføring av kunnskap og legge til rette for at ulike aktører og miljøer får muligheter til å videreføre kunnskap på ulike premisser, også i arbeidet med kulturminnevernet og naturforvaltning. Det er ønskelig om man i denne meldingen kan meisle ut retning for arbeidet med immateriell kulturarv knyttet til kulturminnevernet, og at samtidig med at man trekker veksler på mye av det gode arbeidet som er gjort også åpner for å tenke nytt rundt framtidige prosjekter og satsinger.

Verdensarv

KLD har hovedansvar for oppfølgingen av verdensarvkonvensjonen og UNESCO-konvensjonen om bevaring av kulturminner under væpnet konflikt. En økt oppmerksomhet rundt verdensarvsstedene medfører også økte utfordringer i forhold til reiselivssatsninger, miljøbelastning og egeninntjening. Det er også behov for mer kunnskap rundt denne tematikken. Dette bør omtales i kulturminnemeldingen. Dette er et tema som også bør ses på opp mot FNs bærekraftsmål fram mot 2030 om bærekraftig utvikling.

Gjennom konflikter og kriger står kulturarv i fare for å bli ødelagt, samt bli utsatt for plyndring og ulovlig handel. Kulturminnemeldingen bør omtale hvordan man aktivt kan jobbe for å forhindre og begrense skader og utførsel av kulturarv, og hvordan Norge kan bidra gjennom FNs organer og handlingsrom.

Farokonvensjonen er Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet. Konvensjonens offisielle engelske navn er «Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society». Den ble åpnet for signatur i Faro i Portugal 27. oktober 2005, og er i dag ratifisert av 16 land. Norge ratifiserte konvensjonen i 2008. Det nyskapende ved denne konvensjonen er at den flytter perspektivet fra objekter til mennesker og samfunn.

Reiseliv, stedsutvikling og lokalsamfunn

Kulturarvsektoren spiller en betydelig rolle i stedsutvikling. De er faginstitusjoner og fagmiljøer som er med på å bevare og videreføre kulturarven samtidig som de bidrar til at lokalsamfunn framstår som attraktive bosteder.

I samband med det nasjonale arbeidet for kultur og reiseliv er det ønskelig at det legges fram en strategi med tiltak for å løfte kulturarv, kulturvern og bygningsvern innen kommende reiselivssatsninger. Det er viktig å belyse denne sektorens arbeid og potensiale innen verdiskaping, sysselsetting og bærekraft.

Oppsummering

For å oppsummere innspillet bør den kommende stortingsmeldingen skissere følgende:

- Styrking av samarbeid på departements- og direktoratnivå, samt mellom de ulike forvaltningsnivåene på statlig, regionalt og kommunalt nivå.
- Styrking av samarbeid spesielt mellom Riksantikvaren og Kulturrådet innen kulturminnefeltet, særskilt der museene er forvaltere av kulturminner og kulturmiljøer, samt verneverdige og kulturhistoriske bygninger.

- Styrking av samarbeid mellom allerede eksisterende faginstitutioner som museer, bygningsvernssentre, fartøyvernssentre og andre kulturarvsinstitutioner, samt det frivillige kulturvernet.
- Strategier for satsning på urfolks og nasjonale minoriteters kunnskapsoverføring relatert til kulturminnevern og tradisjonelle håndverksteknikker, spesielt med tanke på kompetanseheving og forvaltning.
- Strategier for hvordan bygg med kulturhistorisk verdi kan benyttes når nye bygg planlegges. Kulturhistorisk interessant bygningsmasse kan bevares ved at den samtidig bidrar til å fylle behov for produksjons- og formidlingsarenaer på kunst- og kulturfeltet.
- Strategier for de frivillige kulturvernorganisasjonenes synlighet, samfunnsrolle og bidrag på kulturminnefeltet.
- Muligheter for kompetanseheving/utdanning innen tradisjonshåndverk, gjerne i samarbeid med regionale kompetansesentra som museer og bygningsvern- og fartøyvernssentre, samt det frivillige kulturvernet.
- Strategier for at vern og videreføring av immateriell kulturarv også blir en del av et bærekraftig kulturminnevern.
- Strategier for økt kunnskap knytta til verdensarvsstedene og deres utfordringer ved reiselivssatsning, miljøbelastning og egeninntjening.
- Strategier for hvordan man aktivt kan jobbe for å forhindre og begrense skader og utførsel av kulturarv, og hvordan Norge kan bidra gjennom FNs organer og handlingsrom.
- Satsning på kulturarvssektoren som ledd i utviklingen av kultur og reiseliv, samt attraktive steder og lokalsamfunn.

Med hilsen

Tone Hansen
Rådsleder

Kristin Danielsen
Direktør

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg:

Museumsundersøkelsen_2018_rapport

Kopimottaker:

Anne Oterholm
Kulturdepartementet
Riksantikvaren
Tone Hansen

Postboks 8030 Dep
Postboks 8196 Dep.

0030 OSLO
0034 OSLO